

عامل‌های مؤثر بر موفقیت تحصیلی هنرجویان هنرستان‌های وزارت جهادکشاورزی

شهرام مقدس فریمانی^۱، مریم محمودی^۲، رقیه سیفی‌لی^۲

۱- دانشیار مؤسسه آموزش و ترویج کشاورزی، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، تهران، ایران.

۲- استادیار مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، کرج، ایران.

۲- دانشجوی دکتری رشته علوم و مهندسی مرتع، دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران، کرج، ایران.

چکیده

هدف این پژوهش، بررسی عامل‌های تاثیرگذار بر موفقیت تحصیلی هنرجویان دوره دوم متوسطه هنرستان‌های وزارت جهادکشاورزی بود. دیدمان این پژوهش کمی و جامعه آماری کلیه هنرجویان شاغل به تحصیل در پایه‌های تحصیلی یازدهم و دوازدهم هنرستان‌های وزارت جهادکشاورزی در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴ به تعداد ۲۵۹ تن بودند. حجم نمونه این مطالعه با استفاده از فرمول کوکران، ۱۸۴ تن از هنرجویان هنرستان‌های دخترانه و پسرانه وزارت جهادکشاورزی در استان‌های فارس، مازندران و گلستان تعیین شد که از طریق نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای با انتساب متناسب مورد نظر خواهی قرار گرفتند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه‌های محقق ساخته و حاوی پرسش‌های طراحی شده منطبق با هدف‌ها، متغیرهای پژوهش و چارچوب نظری و با طیف سنجش لیکرت پنج‌گزینه‌ای و از طریق مصاحبه حضوری گردآوری گردید. پایایی ابزار پژوهش با محاسبه پایایی ترکیبی (۰/۷۳) برای سنجش عامل‌های مؤثر بر میزان موفقیت تحصیلی هنرجویان تعیین شد. از روایی شکلی و با نظر خواهی از کارشناسان و اعضای هیات علمی آموزشی مؤسسه آموزش و ترویج کشاورزی برای تعیین روایی استفاده گردید. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی نشان داد که عامل‌های تاثیرگذار بر موفقیت تحصیلی هنرجویان هنرستان‌های کشاورزی مورد بررسی در یازده عامل؛ آشنایی با روش صحیح مطالعه، روش تدریس و توجه دبیران، برخورد مسئولان هنرستان، آرامش خانوادگی و ذهنی، علاقه‌مندی به رشته تحصیلی، اضطراب درونی، تاثیر اطرافیان، حجم تکالیف درسی، توانمندی ذهنی، امکانات رفاهی و دسترسی و امید به آینده شغلی، قابل نام‌گذاری می‌باشد. نتایج رگرسیون ترتیبی حاکی از این بود که متغیرهای معدل سال تحصیلی قبل، سطح تحصیلات پدر، امید به آینده شغلی، آشنایی با روش صحیح مطالعه، روش تدریس و توجه دبیران و علاقه به رشته تحصیلی، متغیرهای پیش‌بینی کننده موفقیت تحصیلی هنرجویان هنرستان‌های کشاورزی مورد مطالعه هستند. ترغیب و آشنا نمودن هنرآموزان جهت بهره‌مندی از روش‌های تدریس فعال و مهارتی، ایجاد محیط امن و آرام برای فرزندان توسط خانواده‌ها جهت بهبود فضای یادگیری آنان، توسعه امکانات و تجهیزات آموزشی هنرستان‌ها در راستای تقویت آموزش‌های اثربخش مهارتی و ارتقای امید به آینده شغلی هنرجویان از طریق ارتباط هنرستان‌ها با مشاغل کشاورزی از زمره پیشنهاد‌های این پژوهش بود.

نمایه واژگان: هنرستان‌های کشاورزی، عملکرد تحصیلی، دوره متوسطه، پیشرفت تحصیلی.

نویسنده مسئول: شهرام مقدس فریمانی

رایانامه: shmfarimani@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۹/۳۰

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۷/۰۶

مقدمه

آموزش منابع انسانی یکی از پیش شرط‌های اصلی توسعه بخش کشاورزی به شمار می‌رود و از ضروریات مهم جهت توسعه کشاورزی، تأمین نیروی انسانی ماهر و متخصص در این بخش می‌باشد. آموزش در ارتقاء و بهبود ظرفیت تولیدی و بهبود کیفیت نیروی انسانی، نقشی اجتناب‌ناپذیر دارد و برنامه‌های توسعه کشاورزی بدون آموزش موفق نخواهد بود. به همین دلیل می‌بایست به مقوله آموزش جهت توسعه در بخش کشاورزی توجه ویژه‌ای نمود؛ چراکه آموزش نوعی سرمایه‌گذاری در نیروی انسانی است که باعث افزایش بهره‌وری و زمینه‌سازی برای ایجاد اشتغال پایدار در بخش کشاورزی می‌گردد. نیروی انسانی؛ نقش اساسی در توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی ایفا می‌کند و به عنوان یک سرمایه مطرح می‌شود که قدرت بازتولید دارد. لذا در همه اعصار و قرن‌ها، مهمترین عامل دستیابی به توسعه به شمار می‌رفته و همواره به عنوان موتور توسعه مطرح شده است (رسولی و حرمتی، ۱۳۹۵).

تربیت نیروی انسانی ماهر و کارآمد بر عهده نظام آموزش هر کشوری است. در ایران هنرستان‌های کشاورزی از مراکزهای وابسته به آموزش و پرورش هستند که وظیفه تربیت نیروی کاردان و کارگر ماهر در بخش کشاورزی را بر عهده دارند. این هنرستان‌ها به عنوان بخشی از نظام آموزشی، نقش حیاتی در تربیت این نیروها دارند، چراکه بخش قابل توجهی از دانش‌آموختگان هنرستان‌های کشاورزی در نهایت کشاورزان آینده جامعه خواهند بود (زارع و همکاران، ۱۳۹۹). این هنرستان‌ها و مراکزهای آموزش کشاورزی از جمله سازمان‌ها و مراکزهایی هستند که می‌توانند نقش و تأثیر زیادی در ارتقای سرمایه‌های انسانی داشته باشند. این مراکزها با هدف ارتقای سطح کیفی نیروی کار متناسب با شرایط بازار کار و نیز تأمین نیروی مورد نیاز بخش‌های مختلف اقتصادی، مرکز تربیت نیروی انسانی ماهر به شمار می‌آیند. در ایران هنرستان‌های فنی حرفه‌ای و کار دانش کشاورزی با هدف تربیت و پرورش نیروهای انسانی ماهر، کارآمد و متخصص کشاورزی به منظور ارتقای کمی و کیفی تولید، با

بهره‌گیری از دانش روز و ایجاد اشتغال در نظام آموزش رسمی کشاورزی فعالیت می‌نمایند. دانش‌آموزان در صورت تمایل در به دست آوردن مهارت‌های کشاورزی، یک دوره سه ساله را در دوره دوم متوسطه کشاورزی در هنرستان‌های وابسته به وزارت آموزش و پرورش و یا وزارت جهاد کشاورزی (مرکزهای تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی) می‌گذرانند. هنرجویان پس از فراغت از تحصیل وارد بازار کار شده و یا در مقطع‌های بالاتر ادامه تحصیل می‌دهند (تقی‌بیگی و خسروی پور، ۱۳۹۹).

هدف بنیادی هنرستان‌های کشاورزی، تربیت نیروی انسانی برای رفع نیازهای بازار کار است و این نیروی انسانی نقش بسیار مهمی در ادامه توسعه کشاورزی و ایجاد کشاورزی پایدار ایفا می‌کند، اما شواهد موجود، بیانگر تحقق نیافتن کامل این هدف به ویژه در کشورهای کمتر توسعه یافته مانند ایران و مواجه بودن این مراکزها با چالش‌ها و مشکل‌های فراوان از ابعاد مختلف می‌باشد (مرادی و عمانی، ۱۳۹۷). گرچه هنرستان‌های کشاورزی با هدف‌های افزایش کیفیت و تقویت مهارت نیروی انسانی بر افزایش تولید کشاورزی، اشتغال پایدار و پایداری اقتصادی تمرکز دارند، اما متأسفانه در کشور ما از همان ابتدا به نقش و اهمیت این مراکزهای آموزشی در تربیت نیروی انسانی متخصص که برای رفع نیازهای اقتصادی کشور مورد نیاز هستند، توجه چندانی نشده است. به طوری که طی سال‌های گذشته، آموزش حرفه‌ای در سطح هنرستان‌های کشاورزی با افت تحصیلی هنرجویان روبه‌رو بوده است. می‌توان گفت، عملکرد پایین و ضعیف هنرستان‌ها و مدرسه‌های کشاورزی متأثر از عامل‌های مختلفی است. در رأس همه آنها نبود زیرساخت‌های آموزشی نظیر کتابخانه، اراضی کشاورزی؛ انگیزه پایین هنرجویان و نداشتن هنرآموزان باکیفیت علمی بالا می‌باشد. یکی از مسائل و مشکل‌های این مراکزهای آموزشی، پایین بودن انگیزه تحصیلی هنرجویان می‌باشد. شواهد نشان می‌دهند که چالش‌هایی مانند بیکاری هنرجویان، ناهم‌خوانی شغل با تخصص افراد، انتقال نیافتن مناسب هنرجویان به بازار کار و ناهماهنگی میان مهارت‌های هنرجویان با نیازهای بازار کار از جمله محدودیت‌هایی است که بر کاهش

انگیزه و افت تحصیلی هنرجویان در هنرستان‌های کشاورزی تاثیرگذار بوده است (پیرامون و همکاران، ۱۴۰۱). علاوه بر کاهش سالانه نرخ ثبت‌نام در هنرستان‌های کشاورزی؛ نرخ ترک تحصیل و افت تحصیلی دانش‌آموزان کشاورزی نسبت به سایر بخش‌های صنعت و خدمات نیز بیشتر می‌باشد. افت تحصیلی و کاهش رغبت و انگیزه هنرجویان برای ورود به این آموزش‌ها، یکی از چالش‌های این مراکزها است. افت تحصیلی یکی از شناخته شده‌ترین مشکل‌های آموزشی به شمار می‌رود و از آن به عنوان بلای آموزش و پرورش یاد کرده‌اند. این موضوع همواره در تمامی کشورها به عنوان یک معضل آموزشی مطرح شده است.

افت تحصیلی، یکی از شناخته شده‌ترین مشکل‌های آموزشی و این موضوع در تمامی کشورها به عنوان یک معضل آموزشی مطرح شده است (کفیل و همکاران، ۱۳۹۶). از مفهوم افت تحصیلی تعریف‌های گوناگونی ارائه شده است. در برخی مطالعه‌ها، افت تحصیلی را به معنی هر گونه اختلالی دانسته‌اند که در روند تحصیل دانش‌آموز پدید می‌آید و سبب کاهش عملکرد دانش‌آموز از سطح رضایت‌بخش به سطح نامطلوب می‌شود. این معضل می‌تواند در قالب غیبت مکرر از مدرسه، ترک تحصیل قبل از موعد مقرر، تکرار پایه تحصیلی، تنزل کیفیت تحصیلی و یا کسب محفوظات به جای معلومات ظاهر شود. اما در کل، مقایسه سطح عملکرد تحصیلی قبلی و فعلی دانش‌آموز بهترین شاخص افت تحصیلی است (کاکیا، ۱۳۷۹). طبق تعریفی دیگر؛ افت تحصیلی کاهش نسبی فعالیت درسی و مطالعه یک دانش‌آموز در یک دوره نسبی در مقایسه با دوره قبل از آن است. در برخی دیگر از مطالعه‌ها، افت تحصیلی را به معنی هر گونه اختلالی دانسته‌اند که در روند تحصیل دانش‌آموز پدید می‌آید و سبب کاهش عملکرد دانش‌آموز از سطح رضایت‌بخش به سطح نامطلوب می‌شود. این معضل می‌تواند در قالب غیبت مکرر از مدرسه، ترک تحصیل قبل از موعد مقرر، تکرار پایه تحصیلی، تنزل کیفیت تحصیلی و یا کسب محفوظات به جای معلومات ظاهر شود (رضایی‌نسب و فتوحی، ۱۴۰۲).

افت تحصیلی را می‌توان از دیدگاهی به دو دسته کمی و کیفی

تقسیم کرد: افت کمی، درصدی از دانش‌آموزان یک دوره آموزشی هستند که به سبب مردود شدن یا ترک تحصیل نتوانسته‌اند آن دوره را با موفقیت بگذرانند. افت کیفی، عبارت است از ناتوانی در رسیدن به هدف‌های تعیین شده یا تحقق بخشی به این هدف‌ها است. با وجود این، در برخی پژوهش‌ها، ملاک‌های اصلی در افت تحصیلی از طریق میانگین یا معدل فراگیرندگان و یا مشروط شدن و کسب نکردن حداقل نمره قبولی در درس، مورد ارزیابی قرار گرفته است. تمامی دانش‌آموزان دارای افت تحصیلی در یک صفت مشترک‌اند: نداشتن انگیزه برای تداوم فعالیت‌های بعدی، که این امر در نهایت موجب رخوت و سستی در کیفیت تعلیم و تربیت، برآورده نشدن هدف‌های نظام آموزشی، وارد آمدن خسارات جبران‌ناپذیر بر پیکر اجتماع و اتلاف هزینه‌های تحمیل شده به دولت و خانواده، و همچنین خسارت‌های وارد شده به دانش‌آموز است (منادی، ۱۳۷۲).

در نظام‌های مختلف آموزشی، انگیزش و پیشرفت تحصیلی با توجه به اثرهای قابل توجه آن، در کیفیت یادگیری‌های مدرسه‌ای از اهمیت بسیاری برخوردار است و از عامل‌های مختلفی تاثیر می‌پذیرد (سرولایتی و موحدی، ۱۴۰۴). شناسایی عامل‌های مؤثر بر موفقیت و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان می‌تواند با کاهش افت تحصیلی، به بهبود کیفیت آموزش و جذب نیروی کار متخصص در این حوزه کمک کند. بنابراین، شناسایی و تقویت این عامل‌های می‌تواند به بهبود نتایج تحصیلی و کاهش افت آموزشی کمک کند. علاوه بر این، نتایج پژوهش‌ها در این زمینه می‌تواند به مسئولان آموزشی کمک کند تا با طراحی برنامه‌های انگیزشی، بهبود روش‌های تدریس و تجهیز هنرستان‌ها، زمینه را برای موفقیت بیشتر هنرجویان فراهم کنند. به عنوان مثال، ایجاد بورسیه‌های تحصیلی، برگزاری دوره‌های مهارت‌آموزی با همکاری بخش خصوصی و استفاده از فناوری‌های نوین آموزشی می‌تواند انگیزه دانش‌آموزان را افزایش دهد. موفقیت تحصیلی هنرجویان کشاورزی تحت تاثیر عامل‌های مختلفی از جمله انگیزه درونی، محیط آموزشی، روش‌های تدریس و امکانات عملی است. با توجه به رویارویی نظام آموزش کشاورزی کشور با

چالش‌هایی مانند کاهش تمایل جوانان به تحصیل در رشته‌های کشاورزی و فرار جوانان از مناطق روستایی، درک دلایل انگیزشی و مانع‌های پیش‌روی هنجرویان می‌تواند به سیاست‌گذاران در طراحی برنامه‌های آموزشی مؤثرتر یاری رساند (نوروزی و همکاران، ۱۴۰۲).

با توجه به این که آموزش در مرکزها و هنرستان‌های کشاورزی با صرف هزینه‌های بالایی همراه است و هنرستان‌های کشاورزی وزارت جهادکشاورزی هم جهت با برنامه‌های توسعه آموزش‌های متوسطه کشاورزی، در پنج سال گذشته توسعه قابل توجهی داشته‌اند، لذا شناسایی آسیب‌ها و چالش‌های این واحدهای آموزشی و همچنین عامل‌هایی که می‌تواند سبب کاهش افت تحصیلی و افزایش میزان موفقیت و پیشرفت تحصیلی آنها شود، در راستای ایجاد تحول در آن نسبت به هر اقدام دیگری اولویت دارد (تقی‌بیگی و خسروی پور، ۱۳۹۹). با توجه به توسعه هنرستان‌های کشاورزی وزارت جهادکشاورزی در سال‌های اخیر و نبود پژوهش‌های مرتبط با آسیب‌شناسی این واحدهای آموزشی برای اعتلا و توسعه کیفی آنها، از این رو، این پژوهش به دنبال بررسی عامل‌های افزاینده و کاهنده موفقیت و پیشرفت تحصیلی در هنجرویان هنرستان‌های کشاورزی وزارت جهادکشاورزی و شناسایی عامل‌های مؤثر بر موفقیت تحصیلی هنجرویان در این مرکزها و ارائه راهکارهای مناسب به سیاست‌گذاران برای توسعه و تقویت آموزش در این هنرستان‌ها می‌باشد.

مطالعه‌های گوناگونی در زمینه عملکرد و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان انجام شده است. به عنوان مثال، نتایج پژوهش زرین و همکاران (۱۳۸۸) در مطالعه عامل‌های مؤثر بر افت تحصیلی دانش‌آموزان پسر هنرستان‌های کار دانش شهر تهران از دیدگاه هنجرویان، هنرآموزان و مدیران واحدهای آموزشی نشان داد که میزان افت تحصیلی هنجرویان پسر هنرستان‌های کار دانش شهر تهران در یک بازه پنج‌ساله حدود ۳۹ درصد بوده است. طبق یافته‌های این پژوهش، متغیرهای فعالیت و انگیزش تحصیلی، امکانات و تجهیزات آموزشی، فضای آموزشی، کیفیت آموزش، حمایت خانواده، مشکلات رفتاری و ضعف تحصیلی بر

میزان افت تحصیلی هنجرویان تاثیرگذار است.

پیرامون و همکاران (۱۴۰۱) در بررسی علت‌های ناکارآمدی هنرستان‌های کشاورزی استان خوزستان؛ عامل‌های مشکل-های خانوادگی، کمبود انگیزه، مشکل‌های نهادی، مدیریتی و مالی، پایین بودن سطح دانش هنجرویان و معیشت خانواده‌ها را از جمله مشکل‌هایی دانستند که هنجرویان در تحصیل با آن مواجه هستند. همچنین، نبود هماهنگی محتوای آموزشی با نیازهای بازار کار منطقه، نبود آموزش‌های ضمن خدمت برای هنجرویان، نبود امکان به کارگیری روش‌های تدریس متنوع، ناتوانی در برنامه‌ریزی آموزشی و ارزشیابی، فرسودگی ماشین‌آلات کشاورزی، فضای آموزشی نامناسب، عدم مدیریت درست در استفاده از منابع، نبود داد و ستد بین هنرستان‌ها و کمبود نیروی انسانی را به عنوان عامل‌های بازدارنده در دستیابی به هدف‌های هنرستان‌ها ذکر کردند.

نتایج مطالعه نوروزی و همکاران (۱۴۰۲) در بررسی عامل‌های مؤثر بر انگیزه تحصیل دانش‌آموزان هنرستان‌های کشاورزی استان البرز نشان داد که متغیرهای خودپنداره تحصیلی (ارزبابی فرد از توانمندی خود در حوزه تحصیل)، علاقه به رشته تحصیلی و نگرش نسبت به ادامه تحصیل، تأثیر مثبت و معنی‌داری بر انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان دارند.

نتایج پژوهش اخبار و همکاران (۱۴۰۲) نشان می‌دهد که آموزش کشاورزی باید به سمت تقاضامحوری حرکت کند و برای این منظور، فرآیند انتخاب رشته و هدایت تحصیلی باید اصلاح شود. همچنین، محتوای درس‌ها باید با نیازهای بازار و فناوری مطابقت داشته باشد و روزآمد باشد. روش‌های ارزشیابی در هنرستان‌های کشاورزی نیز باید اصلاح شوند و هنرستان‌ها باید درآمدزا باشند و رویکرد آنها تغییر کند. به منظور غنی کردن محتوای آموزشی، معلمان باید تحت آموزش قرار بگیرند و انگیزه و رغبت هنجرویان برای شرکت در آموزش‌های ضمن خدمت باید ایجاد شود. ساعت کاری و آموزشی در هنرستان‌ها نیز باید بازنگری و تعریف شوند. همچنین، برای تجهیز و هوشمندسازی هنرستان‌های کشاورزی، اعتبارات و تأمین مالی اختصاص داده

شود و نیازمندی‌های آموزش چندرسانه‌ای و کشاورزی دقیق و تجهیز کارگاه‌های آموزشی و آزمایشگاه‌ها نیز مرتفع شود.

عظیمی‌مهر و همکاران (۱۴۰۴) پژوهشی با هدف شناسایی و تحلیل عوامل‌های مؤثر در عدم موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان دوره متوسطه و ارائه راهکارهای کاربردی برای بهبود وضعیت تحصیلی آنان انجام دادند. یافته‌ها نشان داد که عوامل‌های مؤثر بر افت تحصیلی در چهار دسته قابل طبقه‌بندی هستند: عوامل‌های فردی (انگیزش تحصیلی، خودپنداره تحصیلی، مهارت‌های مطالعه)، عوامل‌های خانوادگی (سبک‌های فرزندپروری، سطح سواد والدین، وضعیت اقتصادی-اجتماعی)، عوامل‌های آموزشگاهی (کیفیت تدریس، جو مدرسه، امکانات آموزشی) و عوامل‌های اجتماعی-فرهنگی (ارزش‌های حاکم بر جامعه، فضای مجازی). مؤثرترین راهکارهای پیشنهادی شامل بهبود روش‌های تدریس، تقویت نظام مشاوره تحصیلی، افزایش مشارکت والدین، غنی‌سازی برنامه‌های آموزشی و ارتقای مهارت‌های تحصیلی دانش‌آموزان می‌باشد.

اینج و همکاران (۲۰۲۱) معتقدند نظام‌های آموزش کشاورزی در کشورهای کم درآمد با مشکل بی‌توجهی به آموزش‌های کشاورزی روبرو شده‌اند و به همین دلیل، دانش‌آموزان مستعد و برجسته روستایی علاقه‌ای به تحصیل در رشته‌های کشاورزی، میزان نامناسب آگاهی آن‌ها نسبت به این رشته و عدم خودشناسی دانش‌آوزان است را می‌توان با آموزش مدون و راهنمایی دانش‌آموزان در انتخاب رشته اصلح یا در نظر گرفتن خودآگاهی و همچنین کشف رشته‌های شاخه‌های مختلف متوسطه بر طرف نمود. همچنین نتایج این تحقیق نشان داد آموزش مسیر شغلی به والدین دانش‌آموزان دختر پایه اول متوسطه باعث افزایش انگیزه ادامه تحصیل در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای در این گروه از دانش‌آموزان شده است.

نتایج بررسی پژوهش‌های مختلف در حوزه افت تحصیلی و عوامل‌های مؤثر بر موفقیت و پیشرفت تحصیلی در رشته‌های کشاورزی نشان می‌دهد که چهار عامل کلیدی به شرح زیر در موفقیت یا شکست تحصیلی فراگیران در رشته‌های کشاورزی

نقش دارند:

۱. عوامل‌های فردی: شامل: انگیزه و علاقه شخصی هنرجو به رشته تحصیلی (بختیاری دوست، ۱۳۹۸؛ زرگران خوزانی، ۱۴۰۰)، پیشینه تحصیلی و مهارت‌های پایه (زرین و همکاران، ۱۳۸۸؛ مرادی و عمانی، ۱۳۹۷)، خودپنداره تحصیلی و اعتمادبه‌نفس (عظیمی‌مهر و همکاران، ۱۴۰۴) و تمایل به کارآفرینی و خوداشتغالی (موحدی و همکاران، ۱۳۹۳؛ خوشوقت و وزیری، ۱۴۰۲).

۲. عوامل‌های خانوادگی: شامل: حمایت و تشویق خانواده (زرین و همکاران، ۱۳۸۸؛ بصیری و زندآذر، ۱۳۹۵؛ سرولاتی و رحیمی، ۱۴۰۴)، وضعیت اقتصادی و اجتماعی خانواده (پیرامون و همکاران، ۱۴۰۱) و نگرش والدین نسبت به رشته‌های فنی و کشاورزی (حجه‌فروش و الیاسی، ۱۳۹۳).

۳. عوامل‌های آموزشی و مدرسه‌ای: شامل: کیفیت آموزش و روش‌های تدریس (اخبار و همکاران، ۱۴۰۲؛ زرین و همکاران، ۱۳۸۸)، امکانات و تجهیزات آموزشی (مرادی و عمانی، ۱۳۹۷؛ پیرامون و همکاران، ۱۴۰۱)، هماهنگی محتوای درسی با نیازهای بازار کار (اخبار و همکاران، ۱۴۰۲؛ Eneji et al., 2021) و مشاوره و هدایت تحصیلی مؤثر (سرولاتی و رحیمی، ۱۴۰۴؛ حجه‌فروش و الیاسی، ۱۳۹۳؛ Aleru & Lazarus, 2021).

۴. عوامل‌های اجتماعی-اقتصادی و فرهنگی: شامل: نگرش جامعه نسبت به رشته‌های فنی و کشاورزی (بصیری و زندآذر، ۱۳۹۵؛ زرگران خوزانی، ۱۴۰۰)، فرصت‌های شغلی و بازار کار (عباس‌زاده و همکاران، ۱۳۸۷؛ بختیاری دوست، ۱۳۹۸؛ Robinson et al., 2007)، و تبلیغات و آگاهی‌بخشی درباره رشته‌های کشاورزی (زرگران خوزانی، ۱۴۰۰).

نگاره ۱- چارچوب نظری - عامل‌های مؤثر بر موفقیت تحصیلی (منبع: مرور ادبیات)

روش‌شناسی

این پژوهش از نظر دیدمان، از نوع پژوهش‌های کمی؛ از نظر هدف، در زمره پژوهش‌های کاربردی و به لحاظ روش‌شناسی، از روش‌های علی ارتباطی می‌باشد. جامعه آماری شامل ۲۵۹ تن (۳۶۴ هنرجوی دختر و ۹۵ هنرجوی پسر) هنرجویان شاغل به تحصیل در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴ در هنرستان‌های کشاورزی وزارت جهاد کشاورزی بودند. این هنرستان‌ها در استان‌های فارس، گلستان و مازندران مستقر و دارای هنرجویان دختر و پسر در هر سه پایه تحصیلی بودند. به منظور بررسی عامل‌های تاثیرگذار بر موفقیت و پیشرفت تحصیلی این هنرجویان، شمار ۱۸۴ تن با فرمول کوکران از بین جامعه آماری تعیین شد. در این پژوهش از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای با انتساب متناسب برای انتخاب و نظرخواهی از هنرجویان شاغل به تحصیل استفاده شد (جدول ۱).

جدول ۱- حجم جامعه و نمونه آماری به تفکیک استان

استان	شمار هنرجوی پسر	شمار هنرجوی دختر	جمع هنرجویان	نمونه آماری
فارس	۵۵	۱۰۶	۱۶۱	۱۳۰
مازندران	۲۵	۴۱	۶۶	۴۳
گلستان	۱۵	۱۷	۳۲	۱۱
جمع	۹۵	۱۶۴	۲۵۹	۱۸۴

در این پژوهش، موفقیت تحصیلی هنرجویان شاغل به تحصیل بر پایه نظرسنجی از آنها بررسی شده است. لذا متغیر وابسته این

تحقیق میزان موفقیت تحصیلی ادراک شده توسط هنرجویان، با طیف سنجش لیکرت پنج‌گزینه‌ای از ۱ تا ۵ بود. متغیرهای مستقل تحقیق شامل عامل‌های مؤثر بر موفقیت تحصیلی شامل: معدل تحصیلی سال پیش، ویژگی‌های فردی، آموزشی، خانوادگی، جنس، پایه تحصیلی و هنرستان محل تحصیل بودند. منظور از موفقیت تحصیلی در این پژوهش این است که از نظر هنرجویان، آنان تا چه میزان در زمینه درس و تحصیل در هنرستان کشاورزی به هدف‌هایی که برای خود تعیین کرده‌اند و یا انتظار رسیدن به آن را داشته‌اند نایل شده‌اند. داده‌های مورد نیاز این تحقیق از طریق پرسشنامه‌های محقق ساخته و حاوی پرسش‌های طراحی شده منطبق با هدف‌ها، متغیرهای پژوهش و چارچوب نظری و با طیف سنجش لیکرت پنج‌گزینه‌ای و از طریق مصاحبه حضوری گردآوری گردید (جدول ۲). روایی ابزار گردآوری داده‌ها از طریق روایی شکلی و پایایی آن از طریق پیش‌آزمون و محاسبه پایایی ترکیبی به میزان ۰/۷۳ محاسبه شد. روایی شکلی با نظرخواهی از کارشناسان و اعضای هیات علمی آموزشی مؤسسه آموزش و ترویج کشاورزی تعیین گردید. داده‌های به دست آمده پس از کدگذاری از طریق نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ و با استفاده از روش‌های آماری توصیفی و استنباطی مانند مقایسه میانگین و تحلیل واریانس برای مقایسه عامل‌های مؤثر بر موفقیت تحصیلی هنرجویان هنرستان‌های مورد بررسی و تحلیل عاملی اکتشافی برای کاهش، دسته‌بندی و نام‌گذاری متغیرها در عامل‌های مؤثر

ادامه جدول ۲- گویه های طرح شده منطبق با مرور ادبیات و

چارچوب نظری

عامل	گویه عامل های تاثیرگذار بر موفقیت
فردی	خودپنداره تحصیلی و اعتماد به نفس
فردی	رابطه میان مطالعه کافی و موفقیت در آزمون های کلاسی
فردی	خودپنداره تحصیلی و اعتماد به نفس
فردی	میزان توانایی مدیریت زمان برای مطالعه در کنار اشتغال احتمالی
فردی	انگیزه و علاقه شخصی
فردی	سطح انگیزه و مشوق های فردی برای پیشرفت تحصیلی
خانوادگی	وضعیت خانواده
خانوادگی	تأثیر تعداد اعضای خانواده بر تمرکز و موفقیت در درس
آموزشی	آزمون و ارزشیابی
آموزشی	شیوه ارزشیابی و برگزاری آزمون ها توسط دبیران
آموزشی	تدریس مربی
آموزشی	میزان توجه دبیران به مهارت های عملی هنرجویان
فردی	انگیزه و علاقه شخصی
فردی	نوع رابطه و کیفیت تعامل هنرجویان با دبیران و مسئولان هنرستان
فردی	خودپنداره تحصیلی و اعتماد به نفس
فردی	سطح اعتماد به نفس هنرجویان برای کسب موفقیت تحصیلی
فردی	انگیزه و علاقه شخصی
فردی	میزان صرف زمان برای استفاده از رسانه هایی مانند تلفن همراه و تلویزیون
اجتماعی- اقتصادی	فرصت شغلی و بازار کار
اجتماعی- اقتصادی	تصور هنرجویان از امکان اشتغال در رشته تحصیلی پس از فارغ التحصیلی
فردی	خودپنداره تحصیلی و اعتماد به نفس
فردی	میزان نگرانی هنرجویان نسبت به آزمون ها و ارزشیابی ها
فردی	پیشینه تحصیلی و مهارت های پایه
فردی	ارزیابی هنرجویان از توانایی خود برای ادامه تحصیل در دیگر رشته های تحصیلی
آموزشی	رفتار مسئولان
آموزشی	میزان همکاری و توجه مسئولان هنرستان به مسائل هنرجویان
آموزشی	اخلاق حرفه ای مربی
آموزشی	میزان علاقه مندی هنرجویان به محیط هنرستان و تعامل با دبیران
آموزشی	ارزیابی درسی
آموزشی	تناسب روش های ارزشیابی و آزمون دبیران با هدف های آموزشی
اجتماعی- اقتصادی	فرصت شغلی و بازار کار
اجتماعی- اقتصادی	نگرش هنرجویان نسبت به فرصت های شغلی آینده در حوزه کشاورزی

بر موفقیت تحصیلی و نیز به عنوان متغیرهای تاثیرگذار بر متغیر وابسته در رگرسیون ترتیبی؛ برای برآورد و پیش بینی مهم ترین عوامل های تاثیرگذار بر موفقیت تحصیلی هنرجویان استفاده شد.

جدول ۲- گویه های طرح شده منطبق با مرور ادبیات و چارچوب نظری

عامل	گویه عامل های تاثیرگذار بر موفقیت
فردی	خودپنداره تحصیلی و اعتماد به نفس
فردی	میزان خودارزیابی هنرجویان نسبت به عملکرد تحصیلی خود در رشته کشاورزی
فردی	خودپنداره تحصیلی و اعتماد به نفس
فردی	میزان تلاش و پشتکار هنرجویان در فرآیند یادگیری درس ها
آموزشی	کیفیت محتوای درسی
آموزشی	میزان اهمیت درس های تخصصی و اصلی در موفقیت تحصیلی
خانوادگی	وضعیت خانواده
خانوادگی	نحوه و شیوه مطالعه هنرجویان برای درس های نظری و عملی
خانوادگی	حمایت و تشویق
خانوادگی	میزان توجه خانواده به نتایج تحصیلی هنرجویان
آموزشی	رفتار مربی
آموزشی	میزان توجه و همراهی دبیران هنرستان در آموزش
فردی	پیشینه تحصیلی و مهارت های پایه
فردی	سطح پایه علمی هنرجویان بر اساس آموزش های پیشین
فردی	خودپنداره تحصیلی و اعتماد به نفس
فردی	میزان تعامل و ارتباط اجتماعی هنرجویان با همکلاسی ها و دوستان
آموزشی	کیفیت محتوای درسی
آموزشی	میزان علاقه مندی هنرجویان به محتوای درس ها
فردی	خودپنداره تحصیلی و اعتماد به نفس
فردی	آشنایی هنرجویان با روش های مؤثر مطالعه و یادگیری
اجتماعی- اقتصادی	نگرش جامعه
اجتماعی- اقتصادی	احساس ارزشمندی هنرجویان توسط دیگران
آموزشی	کمیت محتوای درسی
آموزشی	میزان سهولت در یادگیری مطالب درسی
فردی	انگیزه و علاقه شخصی
فردی	مقدار اختصاص زمان برای مطالعه درس ها
آموزشی	تدریس مربیان
آموزشی	نحوه تدریس دبیران و میزان پاسخگویی آنان به پرسش های هنرجویان

ادامه جدول ۲- گویه‌های طرح شده منطبق با مرور ادبیات و چارچوب نظری

عامل	گویه‌های تأثیرگذار بر موفقیت
آموزشی	میزان پاسخگویی و پی‌گیری مسئولان هنرستان در رفع مسائل و مشکلات هنرجویان
فردی	میزان فرصت و زمان در دسترس هنرجویان برای مطالعه و انجام فعالیت‌های درسی
خانوادگی	تأثیر وضعیت اقتصادی خانواده بر عملکرد تحصیلی
آموزشی	چگونگی برگزاری امتحانات و نحوه ارزشیابی
خانوادگی	میزان مشکلات اقتصادی خانواده در تأمین هزینه‌های تحصیل
خانوادگی	تأثیر تشویق دوستان و اقوام بر انگیزه تحصیلی هنرجویان
خانوادگی	میزان تمرکز هنرجویان در مطالعه با وجود مسائل خانوادگی
فردی	میزان علاقه‌مندی شخصی هنرجویان به رشته تحصیلی و محیط هنرستان
فردی	پیشینه تحصیلی و مهارت‌های پایه تناسب رشته تحصیلی با علاقه و استعداد های فردی هنرجویان
خانوادگی	سطح سواد والدین و نقش آن در کمک به فعالیت‌های درسی هنرجویان
آموزشی	نحوه برخورد و میزان انعطاف دبیران در فرآیند آموزشی
آموزشی	تنوع روش‌های تدریس دبیران در کلاس
آموزشی	میزان توجه دبیران به درک و یادگیری واقعی مطالب درسی
آموزشی	میزان تناسب حجم پروژه‌های عملی با توان و امکانات هنرجویان
خانوادگی	حمایت و تشویق نوع واکنش والدین نسبت به نتایج تحصیلی هنرجویان
آموزشی	محیط و فضای میزان آرامش و سکوت فضای کلاس در طول درس
آموزشی	محیط و فضای وضعیت فیزیکی کلاس از نظر نور، گرمایش، سرمایش و فضا

ادامه جدول ۲- گویه‌های طرح شده منطبق با مرور ادبیات و چارچوب نظری

عامل	گویه‌های تأثیرگذار بر موفقیت
آموزشی	کمیت محتوای درسی میزان تناسب حجم تکالیف درسی با توان هنرجویان
آموزشی	مدت زمان آموزش عملی تعداد ساعت‌های اختصاص یافته به آموزش عملی در کارگاه، مزرعه و گلخانه
آموزشی	مدرت آموزش نظری میزان استفاده از فعالیت‌های عملی برای آموزش مفاهیم درسی
اجتماعی- اقتصادی	فضای اجتماعی تأثیر شرایط اجتماعی و فرهنگی جامعه بر نگرش تحصیلی هنرجویان
آموزشی	امکانات و تجهیزات میزان دسترسی هنرجویان به امکانات آموزشی، ورزشی و بهداشتی هنرستان
آموزشی	محیط و فضای آموزشی کیفیت محیط عمومی و فضای فیزیکی هنرستان
آموزشی	محیط و فضای آموزشی تأثیر فاصله محل سکونت تا هنرستان
خانوادگی	حمایت و تشویق میزان حمایت و مشارکت والدین در انجام تکالیف درسی هنرجویان
آموزشی	امکانات و تجهیزات دسترسی به امکانات رفاهی نظیر سرویس رفت و آمد، سالن غذاخوری و خوابگاه
آموزشی	مشاوره و هدایت تحصیلی وجود مشاور در هنرستان برای طرح مسائل و دریافت راهنمایی تخصصی

یافته‌ها

جامعه آماری این مطالعه هنرجویان هنرستان‌های کشاورزی وزارت جهادکشاورزی در پایه‌های تحصیلی یازدهم و دوازدهم استان‌های گلستان، مازندران و فارس بودند. توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب استان نشان داد که از ۱۸۴ تن پاسخگو، ۱۳۰ تن (۷۰/۷ درصد) متعلق به استان فارس، ۴۳ تن (۲۳/۴ درصد) از استان مازندران و ۱۱ تن (۶ درصد) در هنرستان‌های کشاورزی استان گلستان شاغل به تحصیل بوده‌اند. توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب هنرستان کشاورزی محل تحصیل نشان داد که حدود نیمی از پاسخگویان (۵۲/۷ درصد) در هنرستان دخترانه کشاورزی فدک فارس و ۱۱ تن (۶ درصد) در هنرستان

ادامه جدول ۳- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب مشخصه‌های فردی و تحصیلی

نام هنرستان	شمار	درصد
فدک شیراز	۹۷	۵۲/۷
علی آباد کمین	۳۳	۱۷/۹
سلمانشهر	۲۸	۱۵/۲
بابلسر	۱۵	۸/۲
رشدگرگان	۱۱	۶
جمع	۱۸۴	۱۰۰
رشته تحصیلی	شمار	درصد
صنایع غذایی	۴۴	۲۳/۹
گیاهان دارویی	۵۶	۳۰/۴
امور دامی	۲۱	۱۱/۴
دام صنعتی	۱۲	۶/۵
پرورش گل و گیاهان زینتی	۳۶	۱۹/۶
امور باغی	۱۵	۸/۲
جمع	۱۸۴	۱۰۰
جنس	شمار	درصد
پسر	۶۱	۳۳/۲
دختر	۱۲۳	۶۶/۸
جمع	۱۸۴	۱۰۰
نوع دوره	شمار	درصد
فنی حرفه‌ای	۸۰	۴۳/۵
کار دانش	۱۰۴	۵۶/۵
جمع	۱۸۴	۱۰۰
محل سکونت	شمار	درصد
شهر	۱۲۰	۷۰/۲
روستا	۵۱	۲۹/۸
جمع	۱۷۱	۱۰۰
شغل پدر	شمار	درصد
آزاد	۸۰	۴۹/۴
کارگر	۲۶	۱۶
کشاورز و دامدار	۲۲	۱۳/۶
کارمند	۲۶	۱۶
بازنشسته	۲	۱/۲
متوفی	۶	۳/۷
جمع	۱۶۲	۱۰۰
شغل مادر	شمار	درصد
خانه دار	۱۴۵	۸۸/۴
آرایشگر	۲	۱/۲
آزاد	۸	۴/۹
کارمند	۹	۵/۵
جمع	۱۶۴	۱۰۰

کشاورزی دخترانه‌گران مشغول به تحصیل بودند. توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب رشته تحصیلی نشان داد که ۴۴ تن (۳۳/۹ درصد) از پاسخگویان در رشته صنایع غذایی، ۵۶ تن (۳۰/۴ درصد) در رشته گیاهان دارویی، ۳۶ تن (۱۹/۶ درصد) در رشته پرورش گل و گیاهان زینتی تحصیل می‌کردند. توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب جنس نشان داد که ۱۲۳ تن (۶۶/۸ درصد) از پاسخگویان را هنرجویان دختر و ۶۱ تن (۳۳/۲ درصد) را هنرجویان پسر تشکیل می‌دادند. توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب نوع دوره مهارتی نشان داد که ۵۶/۵ درصد از پاسخگویان در رشته‌های تحصیلی دوره کار دانش و ۴۳/۵ درصد از آنان در رشته‌های تحصیلی دوره فنی حرفه‌ای تحصیل می‌کردند. توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب محل سکونت نشان داد که ۷۰/۲ درصد از هنرجویان در مناطق شهری سکونت داشتند و تنها ۲۹/۸ درصد از آنان در مناطق روستایی ساکن بودند. یافته‌ها حاکی از آن است که شغل پدر حدود نیمی (۴۹/۴ درصد) از پاسخگویان آزاد و شغل پدر ۱۳/۶ درصد از هنرجویان، کشاورزی و دامداری بود. توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب شغل مادر نشان داد که شغل مادر اکثر پاسخگویان ۸۸/۴ درصد از پاسخگویان خانه‌دار و شغل مادر ۴/۶ درصد از آنان آزاد و شغل مادر ۵/۵ درصد از هنرجویان کارمند بود. یافته‌ها در خصوص میزان تحصیلات پدر نیز نشان داد که میزان تحصیلات پدر ۸۶/۹ درصد از پاسخگویان دیپلم و پایین‌تر از آن بود. میزان تحصیلات پدر ۳/۵ درصد از پاسخگویان نیز کارشناسی ارشد و دکتری بود. توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان تحصیلات مادر نیز نشان داد که میزان تحصیلات مادر ۹۰/۶ درصد از پاسخگویان دیپلم و پایین‌تر از آن بود (جدول ۳).

جدول ۳- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب مشخصه‌های فردی و تحصیلی

استان محل سکونت	شمار	درصد
فارس	۱۳۰	۷۰/۷
مازندران	۴۳	۲۳/۴
گلستان	۱۱	۶
جمع	۱۸۴	۱۰۰

ادامه جدول ۳- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب مشخصه‌های فردی و تحصیلی

میزان تحصیلات پدر	شمار	درصد
ابتدایی	۳۹	۲۶/۹
سیکل	۳۹	۲۶/۹
دیپلم	۴۸	۳۳/۱
کاردانی	۴	۲/۸
کارشناسی	۱۰	۶/۹
کارشناسی ارشد	۴	۲/۸
دکتری	۱	۰/۷
جمع	۱۴۵	۱۰۰

داد که از نظر آنان تلاش و جدیت لازم برای درس خواندن، استعداد تحصیلی و آشنایی با روش‌های صحیح مطالعه و یادگیری مهم‌ترین متغیرهایی بوده‌اند که در موفقیت آنها در تحصیل نقش مهمی داشته است. این در حالی بود که از نظر آنان کمک والدین در درس خواندن و انجام تکالیف درسی، وجود امکانات رفاهی مانند سالن غذاخوری، سرویس رفت و آمد، سرویس بهداشتی و خوابگاه و وجود مشاور جهت مطرح کردن مسائل و مشکلات و دریافت راه حل در پایین‌ترین اولویت‌ها قرار گرفته است (جدول ۵).

جدول ۵- توزیع فراوانی نظرات پاسخگویان در مورد میزان موفقیت و عامل‌های تاثیرگذار بر موفقیت تحصیلی هنرجویان کشاورزی

گویه عامل‌های تاثیرگذار بر موفقیت	شمار	میانگین*	انحراف معیار	ضریب تغییرات
میزان خودآزمایی هنرجویان نسبت به عملکرد تحصیلی خود در رشته کشاورزی	۱۷۶	۳/۸۷	۰/۷۳	۰/۱۹
میزان تلاش و پشتکار هنرجویان در فرآیند یادگیری درس‌ها	۱۸۳	۳/۷۵	۰/۸۹	۰/۲۴
میزان اهمیت درس‌های تخصصی و اصلی در موفقیت تحصیلی	۱۸۱	۳/۹۸	۱/۰۲	۰/۲۶
میزان توجه خانواده به نتایج تحصیلی هنرجویان	۱۸۰	۴/۱۰	۱/۱۲	۰/۲۷
میزان توجه و همراهی دبیران هنرستان در آموزش	۱۸۴	۴/۱۳	۱/۱۰	۰/۲۷
سطح پایه علمی هنرجویان بر اساس آموزش‌های پیشین	۱۸۲	۳/۹۵	۱/۱۰	۰/۲۸
میزان تعامل و ارتباط اجتماعی هنرجویان با همکلاسی‌ها و دوستان	۱۸۲	۴/۱۹	۱/۱۶	۰/۲۸
میزان علاقه‌مندی هنرجویان به محتوای درس‌ها	۱۸۴	۳/۵۱	۱/۰۴	۰/۳۰
آشنایی هنرجویان با روش‌های مؤثر مطالعه و یادگیری	۱۸۰	۳/۶۱	۱/۱۲	۰/۳۱

یکی از شاخص‌های موفقیت و پیشرفت تحصیلی هنرجویان، معدل یا میانگین نمره‌های آزمون‌های سالانه تحصیلی آنها می‌باشد. در این بررسی معدل پایه قبلی پاسخگویان و معدل نمره‌های آزمون‌های سال تحصیلی جاری آنها بررسی شد. همانگونه که در جدول ۴ نشان داده شده است، میانگین معدل سال قبل پاسخگویان ۱۵/۹ و میانگین معدل نمره‌های آزمون‌های فعلی آنها ۱۶/۹۴ بود که نشانگر پیشرفت تحصیلی نسبتاً مطلوب هنرجویان شاغل به تحصیل در هنرستان‌های کشاورزی است.

جدول ۴- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب معدل

معدل	شمار	میانگین	انحراف معیار
نهایی سال قبل (پایه دهم/ یازدهم)	۱۵۳	۱۵/۹۰	۱/۷۰
نمره‌های آزمون‌های دوره‌ای سال تحصیلی (یازدهم/ دوازدهم)	۱۳۳	۱۶/۹۴	۱/۷۹

بررسی و اولویت‌بندی عامل‌های مؤثر بر موفقیت تحصیلی هنرجویان کشاورزی

برای بررسی عامل‌های مؤثر بر پیشرفت تحصیلی هنرجویان، از هنرجویان شاغل به تحصیل در مورد عامل‌های تاثیرگذار بر موفقیت هنرجویان در تحصیل در رشته و هنرستان کشاورزی نظرخواهی شد. در این مرحله از هنرجویان خواسته شد تا از طریق قضاوت شخصی، میزان موافقت خود را در مورد هر یک از عبارت‌ها در مورد میزان موفقیت و عامل‌های تاثیرگذار بر موفقیت تحصیلی خود را اعلام کنند. توزیع فراوانی نظرهای ایشان نشان

ادامه جدول ۵- توزیع فراوانی نظرات پاسخگویان در مورد میزان موفقیت و عامل‌های تاثیرگذار بر موفقیت تحصیلی هنرجویان کشاورزی

ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین*	شمار	گویه عامل‌های تاثیرگذار بر موفقیت	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین*	شمار	گویه عامل‌های تاثیرگذار بر موفقیت
۰/۳۵	۱/۳۴	۳/۸۱	۱۷۹	میزان نگرانی هنرجویان نسبت به آزمون‌ها و ارزشیابی‌ها	۰/۳۱	۱/۲۳	۳/۹۹	۱۸۳	احساس ارزشمندی هنرجویان توسط دیگران
۰/۳۶	۱/۲۳	۳/۴۳	۱۷۸	ارزیابی هنرجویان از توانایی خود برای ادامه تحصیل در دیگر رشته‌های تحصیلی	۰/۳۲	۱/۱۴	۳/۵۵	۱۸۳	میزان سهولت در یادگیری مطالب درسی
۰/۳۶	۱/۲۳	۳/۴۵	۱۸۴	میزان همکاری و توجه مسئولان هنرستان به مسائل هنرجویان	۰/۳۳	۱/۱۲	۳/۳۹	۱۸۳	مقدار اختصاص زمان برای مطالعه درس‌ها
۰/۳۶	۱/۲۵	۳/۴۹	۱۸۲	میزان علاقه‌مندی هنرجویان به محیط هنرستان و تعامل با دبیران	۰/۳۳	۱/۲۱	۳/۷۱	۱۸۲	نحوه تدریس دبیران و میزان پاسخگویی آنان به پرسش‌های هنرجویان
۰/۳۷	۱/۲۶	۳/۳۵	۱۸۳	تناسب روش‌های ارزشیابی و آزمون دبیران با هدف‌های آموزشی	۰/۳۳	۱/۲۱	۳/۶۴	۱۸۳	رابطه میان مطالعه کافی و موفقیت در آزمون‌های کلاسی
۰/۳۸	۱/۳۵	۳/۵۵	۱۸۳	نگرش هنرجویان نسبت به فرصت‌های شغلی آینده در حوزه کشاورزی	۰/۳۳	۱/۲۵	۳/۷۴	۱۸۲	میزان توانایی مدیریت زمان برای مطالعه در کنار اشتغال احتمالی
۰/۳۹	۱/۲۲	۳/۱۴	۱۸۳	میزان پاسخگویی و پی‌گیری مسئولان هنرستان در رفع مسائل و مشکلات هنرجویان	۰/۳۴	۱/۱۶	۳/۳۶	۱۸۱	سطح انگیزه و مشوق‌های فردی برای پیشرفت تحصیلی
۰/۳۹	۱/۲۶	۳/۱۹	۱۸۳	میزان فرصت و زمان در دسترس هنرجویان برای مطالعه و انجام فعالیت‌های درسی	۰/۳۴	۱/۱۷	۳/۴۴	۱۸۰	تأثیر تعداد اعضای خانواده بر تمرکز و موفقیت در درس
۰/۳۹	۱/۴۴	۳/۶۲	۱۸۳	تأثیر وضعیت اقتصادی خانواده بر عملکرد تحصیلی	۰/۳۴	۱/۱۴	۳/۳۴	۱۸۳	شیوه ارزشیابی و برگزاری آزمون‌ها توسط دبیران
۰/۴۰	۱/۲۶	۳/۱۵	۱۸۳	چگونگی برگزاری امتحانات و نحوه ارزشیابی دبیران	۰/۳۴	۱/۲۷	۳/۶۹	۱۸۴	میزان توجه دبیران به مهارت‌های عملی هنرجویان
۰/۴۰	۱/۴۳	۳/۵۴	۱۸۳	میزان مشکلات اقتصادی خانواده در تأمین هزینه‌های تحصیل	۰/۳۵	۱/۲۱	۳/۴۵	۱۸۱	نوع رابطه و کیفیت تعامل هنرجویان با دبیران و مسئولان هنرستان
۰/۴۰	۱/۴۳	۳/۵۶	۱۸۳	تأثیر تشویق دوستان و اقوام بر انگیزه تحصیلی هنرجویان	۰/۳۵	۱/۲۴	۳/۵۴	۱۸۱	سطح اعتماد به نفس هنرجویان برای کسب موفقیت تحصیلی
۰/۴۱	۱/۴۲	۳/۴۷	۱۸۲	میزان تمرکز هنرجویان در مطالعه با وجود مسائل خانوادگی	۰/۳۵	۱/۲۱	۳/۳۹	۱۸۳	میزان صرف زمان برای استفاده از رسانه‌هایی مانند تلفن همراه و تلویزیون
					۰/۳۵	۱/۲۹	۳/۷۲	۱۸۲	تصور هنرجویان از امکان اشتغال در رشته تحصیلی پس از فارغ‌التحصیلی

ادامه جدول ۵- توزیع فراوانی نظرات پاسخگویان در مورد میزان موفقیت و عامل‌های تأثیرگذار بر موفقیت تحصیلی هنرجویان کشاورزی

گویه عامل‌های تأثیرگذار بر موفقیت	شمار	میانگین*	انحراف معیار	ضریب تغییرات
میزان دسترسی هنرجویان به امکانات آموزشی، ورزشی و بهداشتی هنرستان	۱۸۱	۲/۶۹	۱/۴۱	۰/۵۲
کیفیت محیط عمومی و فضای فیزیکی هنرستان	۱۸۳	۲/۸۳	۱/۵۰	۰/۵۳
تأثیر فاصله محل سکونت تا هنرستان	۱۸۰	۲/۷۷	۱/۵۰	۰/۵۴
میزان حمایت و مشارکت والدین در انجام تکالیف درسی هنرجویان	۱۸۲	۲/۵۸	۱/۴۱	۰/۵۵
دسترسی به امکانات رفاهی نظیر سرویس رفت و آمد، سالن غذاخوری و خوابگاه	۱۸۲	۲/۴۴	۱/۴۰	۰/۵۷
وجود مشاور در هنرستان برای طرح مسائل و دریافت راهنمایی تخصصی	۱۸۳	۲/۳۶	۱/۴۱	۰/۵۸
*مقیاس: ۱: خیلی موافق، ۲: موافق، ۳: تا حدی موافق، ۴: مخالف، ۵: خیلی مخالف				
تحلیل عاملی عامل‌های تأثیرگذار بر موفقیت تحصیلی هنرجویان				
برای کاهش شمار متغیرهای تأثیرگذار بر موفقیت هنرجویان در تحصیل در رشته و هنرستان کشاورزی پایه‌های یازدهم و دوازدهم، از تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شد. این متغیرها در یازده عامل دسته‌بندی و نام‌گذاری شدند. لازم به ذکر است که پنج متغیر به دلیل دارا بودن بار عاملی کمتر از ۰/۴ از تحلیل عاملی حذف شدند. همانگونه که نتایج نشان می‌دهد، عامل "آشنایی با روش صحیح مطالعه" به عنوان عامل اول و اصلی‌ترین عامل در موفقیت تحصیلی هنرجویان در تحصیل در رشته و هنرستان کشاورزی توسط پاسخگویان بیان شد. سپس "روش تدریس و توجه دبیران" و "برخورد مسئولان هنرستان" از عامل‌های اصلی دیگر در این امر بود. نتایج تحلیل عاملی انجام شده در جدول‌های ۶ تا ۸ ارائه شده است.				
گویه عامل‌های تأثیرگذار بر موفقیت	شمار	میانگین*	انحراف معیار	ضریب تغییرات
میزان علاقه‌مندی شخصی هنرجویان به رشته تحصیلی و محیط هنرستان	۱۸۳	۳/۴۹	۱/۴۸	۰/۴۲
تناسب رشته تحصیلی با علاقه و استعداد‌های فردی هنرجویان	۱۷۵	۳/۲۲	۱/۴۰	۰/۴۳
سطح سواد والدین و نقش آن در کمک به فعالیت‌های درسی هنرجویان	۱۸۱	۳/۴۹	۱/۵۲	۰/۴۳
نحوه برخورد و میزان انعطاف دبیران در فرآیند آموزشی	۱۸۱	۳/۰۵	۱/۳۷	۰/۴۵
تنوع روش‌های تدریس دبیران در کلاس	۱۸۳	۳/۱۱	۱/۴۱	۰/۴۵
میزان توجه دبیران به درک و یادگیری واقعی مطالب درسی	۱۸۴	۲/۹۱	۱/۳۵	۰/۴۶
میزان تناسب حجم پروژه‌های عملی با توان و امکانات هنرجویان	۱۸۳	۲/۷۱	۱/۲۶	۰/۴۶
نوع واکنش والدین نسبت به نتایج تحصیلی هنرجویان	۱۸۳	۲/۸۸	۱/۳۴	۰/۴۶
میزان آرامش و سکوت فضای کلاس در طول درس و وضعیت فیزیکی کلاس	۱۸۳	۲/۸۸	۱/۴۵	۰/۴۶
از نظر نور، گرمایش، سرمایش و فضا	۱۸۱	۲/۷۳	۱/۳۱	۰/۴۸
میزان تناسب حجم تکالیف درسی با توان هنرجویان	۱۸۳	۲/۷۳	۱/۳۵	۰/۴۹
تعداد ساعت‌های اختصاص یافته به آموزش عملی در کارگاه، مزرعه و گلخانه	۱۸۳	۲/۶۹	۱/۳۵	۰/۵۰
میزان استفاده از فعالیت‌های عملی برای آموزش مفاهیم درسی	۱۸۴	۲/۶۹	۱/۳۵	۰/۵۰
تأثیر شرایط اجتماعی و فرهنگی جامعه بر نگرش تحصیلی هنرجویان	۱۸۲	۲/۳۰	۱/۱۹	۰/۵۲

جدول ۶- ضریب‌های KMO و بارتلت

KMO	۰/۶۸۳
Bartlett TEST	۳۵۵۱/۵۷
DF	۱۵۹۶
Sig	۰/۰۰۰

جدول ۷- تحلیل عاملی عامل‌های تاثیرگذار بر موفقیت هنرجویان در تحصیل در رشته و هنرستان کشاورزی

ردیف	جمع	درصد واریانس	درصد واریانس تجمعی
۱	۹/۵۲	۱۷/۳۹	۱۷/۳۹
۲	۴/۸۹	۸/۸۵	۲۶/۲۴
۳	۳/۰۶	۵/۵۸	۳۱/۸۳
۴	۲/۸۷	۵/۱۵	۳۶/۹۸
۵	۲/۳۸	۴/۳۴	۴۱/۳۳
۶	۲/۱۸	۳/۷۹	۴۵/۱۲
۷	۱/۷۸	۳/۲۳	۴۸/۳۵
۸	۱/۷۰	۳/۰۲	۵۱/۳۷
۹	۱/۵۸	۲/۸۳	۵۴/۲۰
۱۰	۱/۳۷	۲/۴۵	۵۶/۶۵
۱۱	۱/۳۵	۲/۴۱	۵۹/۰۶

جدول ۸- عامل‌های استخراج و نام‌گذاری شده بعد از تحلیل عاملی به روش واریماکس

عامل	گویه سنجش متغیر	بار عاملی
آشنایی با روش صحیح مطالعه	میزان تلاش و پشتکار هنرجویان در فرایند یادگیری درس‌ها	۰/۶۵۵
	آشنایی هنرجویان با روش‌های مؤثر مطالعه و یادگیری	۰/۶۵۷
	میزان صرف زمان برای استفاده از رسانه‌هایی مانند تلفن همراه و اینترنت	۰/۴۴۱
	میزان توانایی مدیریت زمان برای مطالعه در کنار اشتغال احتمالی	۰/۶۸۵
	سطح انگیزه و مشوق‌های فردی برای پیشرفت تحصیلی	۰/۷۴۴
	نحوه و شیوه مطالعه هنرجویان برای درس‌های نظری و عملی	۰/۶۷۸
	سطح اعتماد به نفس هنرجویان برای کسب موفقیت تحصیلی	۰/۷۶۱
برخورد مسئولان هنرستان	میزان همکاری و توجه مسئولان هنرستان به مسائل هنرجویان	۰/۷۶۰
	میزان پاسخگویی و پی‌گیری مسئولان هنرستان در رفع مسائل و مشکلات هنرجویان	۰/۷۰۹
	ساعات‌های اختصاص یافته به آموزش عملی در کارگاه، مزرعه و گلخانه	۰/۵۱۱
	تأثیر وضعیت اقتصادی خانواده بر عملکرد تحصیلی	۰/۶۱۳
	میزان توجه خانواده به نتایج تحصیلی هنرجویان	۰/۴۲۰
	میزان حمایت و مشارکت والدین در انجام تکالیف درسی هنرجویان	۰/۵۳۰
	سطح سواد والدین و نقش آن در کمک به فعالیت‌های درسی هنرجویان	۰/۶۶۳
	تأثیر تعداد اعضای خانواده بر تمرکز و موفقیت در درس	۰/۴۴۵
	میزان مشکلات اقتصادی خانواده در تأمین هزینه‌های تحصیل	۰/۴۸۰
	تأثیر وضعیت اقتصادی خانواده بر عملکرد تحصیلی	۰/۴۴۶

ادامه جدول ۸- عامل‌های استخراج و نام‌گذاری شده بعد از تحلیل

عامل	گویه سنجش متغیر	بار عاملی
روش تدریس و توجه دبیرها	میزان توجه دبیران به مهارت‌های عملی هنرجویان در تدریس	۰/۵۱۴
	میزان استفاده از فعالیتهای عملی برای آموزش مفاهیم درسی	۰/۶۸۷
	نحوه تدریس دبیران و میزان پاسخگویی آنان به پرسش‌های هنرجویان	۰/۶۰۵
	تناسب روش‌های ارزشیابی و آزمون دبیران با اهداف آموزشی	۰/۵۲۴
	شیوه ارزشیابی و برگزاری آزمون‌ها توسط دبیران	۰/۴۵۳
	چگونگی برگزاری امتحانات و نحوه ارزشیابی دبیران	۰/۵۴۷
	میزان توجه و همراهی دبیران و استادان هنرستان در آموزش	۰/۵۲۰
	تنوع روش‌های تدریس دبیران در کلاس	۰/۴۳۴
	نحوه برخورد و میزان انعطاف دبیران در فرایند آموزشی	۰/۶۰۶
	میزان علاقه‌مندی هنرجویان به محیط هنرستان و تعامل با دبیران	۰/۴۷۴
آرامش خانوادگی و ذهنی	نوع رابطه و کیفیت تعامل هنرجویان با دبیران و مسئولان هنرستان	۰/۵۴۶
	میزان همکاری و توجه مسئولان هنرستان به مسائل هنرجویان	۰/۷۶۰
	میزان پاسخگویی و پی‌گیری مسئولان هنرستان در رفع مسائل و مشکلات هنرجویان	۰/۷۰۹
	ساعات‌های اختصاص یافته به آموزش عملی در کارگاه، مزرعه و گلخانه	۰/۵۱۱
	تأثیر وضعیت اقتصادی خانواده بر عملکرد تحصیلی	۰/۶۱۳
	میزان توجه خانواده به نتایج تحصیلی هنرجویان	۰/۴۲۰
	میزان حمایت و مشارکت والدین در انجام تکالیف درسی هنرجویان	۰/۵۳۰
	سطح سواد والدین و نقش آن در کمک به فعالیت‌های درسی هنرجویان	۰/۶۶۳
	تأثیر تعداد اعضای خانواده بر تمرکز و موفقیت در درس	۰/۴۴۵
	میزان مشکلات اقتصادی خانواده در تأمین هزینه‌های تحصیل	۰/۴۸۰

ادامه جدول ۸- عامل‌های استخراج و نام‌گذاری شده بعد از تحلیل عاملی به روش واریماکس

عامل	گویه سنجش متغیر	بار عاملی	عامل	گویه سنجش متغیر	بار عاملی
علاقه‌مندی به رشته تحصیلی	میزان علاقه‌مندی هنرجویان به محتوای درس‌ها	۰/۶۱۵	تأثیرات اجتماعی	کیفیت محیط عمومی و فضای فیزیکی هنرستان	۰/۶۷۷
	میزان علاقه‌مندی شخصی هنرجویان به رشته تحصیلی و محیط هنرستان	۰/۷۴۲		میزان دسترسی هنرجویان به امکانات آموزشی، ورزشی و بهداشتی هنرستان	۰/۵۳۰
	تناسب رشته تحصیلی با علاقه و استعدادهای فردی هنرجویان	۰/۷۰۵		دسترسی به امکانات رفاهی نظیر سرویس رفت و آمد، سالن غذاخوری و خوابگاه	۰/۵۷۰
	میزان نگرانی هنرجویان نسبت به آزمون‌ها و ارزشیابی‌ها	۰/۶۲۳		تأثیر فاصله محل سکونت تا هنرستان	۰/۵۷۴
	میزان تعامل و ارتباط اجتماعی هنرجویان با هم‌کلاسی‌ها و دوستان	۰/۶۸۵		میزان آرامش و سکوت فضای کلاس در طول درس	۰/۶۴۰
داشتن اضطراب درونی	رابطه میان مطالعه کافی و موفقیت در آزمون‌های کلاسی	۰/۴۲۶	آینده شغلی	نگرش هنرجویان نسبت به فرصت‌های شغلی آینده در حوزه کشاورزی	۰/۴۲۰
	احساس ارزشمندی هنرجویان توسط دیگران	۰/۴۸۲		تصور هنرجویان از امکان اشتغال در رشته تحصیلی پس از فارغ‌التحصیلی	۰/۴۱۰
	تأثیر تشویق دوستان و اقوام بر انگیزه تحصیلی هنرجویان	۰/۶۳۴			
تأثیرات اجتماعی	وجود مشاور در هنرستان برای طرح مسائل و دریافت راهنمایی تخصصی	۰/۴۱۱	حجم تکالیف درسی	نوع واکنش والدین نسبت به نتایج تحصیلی هنرجویان نوع واکنش والدین	۰/۶۵۵
	نسبت به نتایج تحصیلی هنرجویان			حجم پروژه میزان تناسب حجم پروژه‌های عملی با توان و امکانات هنرجویان	۰/۷۲۲
	میزان تناسب حجم تکالیف درسی با توان هنرجویان	۰/۵۸۳		سطح پایه علمی هنرجویان بر اساس آموزش‌های پیشین	۰/۵۵۹
توانمندی ذهنی	ارزیابی هنرجویان از توانایی خود برای ادامه تحصیل در دیگر رشته‌های تحصیلی	۰/۳۴۱	توانمندی ذهنی	میزان سهولت در یادگیری مطالب درسی	۰/۴۹۳
	میزان اهمیت درس‌ها تخصصی و اصلی رشته کشاورزی در موفقیت تحصیلی	۰/۴۴۱			

همبستگی بین عامل‌های مؤثر بر موفقیت تحصیلی و متغیر وابسته "موفقیت تحصیلی" که پاسخ به این پرسش بود که "خود را در درس خواندن و گرفتن نمره‌های خوب در این رشته و این هنرستان چگونه ارزیابی می‌کنید؟" نشان داد که بین عامل‌های آشنایی با روش صحیح مطالعه، روش تدریس و توجه دبیران، آرامش خانوادگی و ذهنی، علاقه‌مندی به رشته تحصیلی، داشتن اضطراب درونی، توانمندی ذهنی، امکانات رفاهی و دسترسی و امید به آینده شغلی با متغیر وابسته میزان موفقیت تحصیلی همبستگی مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

بررسی ضریب‌های همبستگی بین عامل‌های تاثیرگذار بر معدل سال قبل نیز حاکی از این است که عامل‌های؛ آشنایی با روش صحیح مطالعه، روش تدریس و توجه دبیران، علاقه‌مندی به رشته تحصیلی، داشتن اضطراب درونی و توانمندی ذهنی با متغیر وابسته معدل سال قبل رابطه معنی‌داری در سطح اطمینان ۹۹ درصد وجود دارد (جدول ۹).

جدول ۹- همبستگی بین عوامل‌های مؤثر بر موفقیت تحصیلی با موفقیت تحصیلی و معدل سال قبل

عامل	موفقیت تحصیلی			معدل سال قبل		
	شمار	ضریب همبستگی	سطح معنی داری	شمار	ضریب همبستگی	سطح معنی داری
آشنایی با روش صحیح مطالعه	۱۶۰	۰/۴۷۴	۰/۰۰۰	۱۴۴	۰/۴۷۸	۰/۰۰۰
روش تدریس و توجه دبیرها	۱۷۰	۰/۳۰۰	۰/۰۰۰	۱۴۷	۰/۲۲۰	۰/۰۰۶
برخورد مسئولان هنرستان	۱۶۴	۰/۱۲۰	۰/۱۰۵	۱۴۵	۰/۱۳۳	۰/۱۰۰
آرامش خانوادگی و ذهنی	۱۷۰	۰/۱۷۶	۰/۰۱۷	۱۴۸	۰/۰۶۲	۰/۴۴۶
علاقه‌مندی به رشته تحصیلی	۱۶۷	۰/۲۷۸	۰/۰۰۰	۱۴۶	۰/۳۳۵	۰/۰۰۰
داشتن اضطراب درونی	۱۷۰	۰/۳۳۶	۰/۰۰۰	۱۵۰	۰/۴۱۱	۰/۰۰۰
تأثیر اطرافیان	۱۷۳	۰/۱۱۹	۰/۱۰۸	۱۵۱	۰/۰۱۳	۰/۸۷۲
حجم تکالیف درسی	۱۷۴	۰/۰۴۳	۰/۵۶۵	۱۵۱	۰/۰۱۵	۰/۵۸۴
توانمندی ذهنی	۱۷۵	۰/۳۰۱	۰/۰۰۰	۱۵۳	۰/۳۰۴	۰/۰۰۰
امکانات رفاهی و دسترسی	۱۷۱	۰/۱۸۰	۰/۰۱۴	۱۴۹	۰/۰۳۱	۰/۷۰۲
امید به آینده شغلی	۱۷۲	۰/۱۷۲	۰/۰۱۹	۱۵۰	۰/۰۹۴	۰/۲۴۸

جنس هنرجویان یکی از متغیرهای مستقل پژوهش بود و مقایسه میانگین عوامل‌های مؤثر بر موفقیت تحصیلی و جنس هنرجویان نشان داد که بین که بین دخترها و پسرها از نظر عوامل‌های آرامش خانوادگی و ذهنی، حجم تکالیف درسی، امکانات رفاهی و دسترسی، و امید به آینده شغلی با جنس هنرجویان تفاوت معنی‌داری وجود دارد. میانگین عامل‌ها نشان داد که از نظر هنرجویان پسر، آرامش خانوادگی و ذهنی و امکانات رفاهی و دسترسی از نظر تأثیر بر موفقیت تحصیلی نسبت به هنرجویان دختر به طور معنی‌داری بالاتر بوده است (جدول ۱۰).

جدول ۱۰- مقایسه میانگین عوامل‌های مؤثر بر موفقیت تحصیلی از نظر جنس هنرجویان

عامل	جنس	شمار	میانگین	t	Sig
آشنایی با روش صحیح مطالعه	پسر	۶۱	۳/۴۲	۱/۷۳۸	۰/۰۸۴
	دختر	۱۲۳	۳/۶۱		
روش تدریس و توجه دبیرها	پسر	۶۱	۳/۴۲	۱/۸۳۲	۰/۰۶۹
	دختر	۱۲۳	۳/۱۹		
برخورد مسئولان هنرستان	پسر	۶۱	۳/۲۵	۰/۰۵۴	۰/۹۵۷
	دختر	۱۲۳	۳/۲۴		
آرامش خانوادگی و ذهنی	پسر	۶۱	۳/۸۷	۳/۵۴۴	۰/۰۰۱
	دختر	۱۲۳	۳/۴۶		
علاقه‌مندی به رشته تحصیلی	پسر	۶۱	۳/۳۹	۰/۲۶۶	۰/۷۹۱
	دختر	۱۲۳	۳/۴۳		
اضطراب درونی	پسر	۶۱	۳/۸۴	-۰/۷۰۲	۰/۴۸۴
	دختر	۱۲۳	۳/۹۳		
تأثیر اطرافیان	پسر	۶۱	۳/۰۶	۱/۴۵۶	۰/۱۴۷
	دختر	۱۲۳	۲/۸۷		
حجم تکالیف درسی	پسر	۶۱	۲/۹۳	۲/۲۳۶	۰/۰۲۷
	دختر	۱۲۳	۲/۶۲		

ادامه جدول ۱۰- مقایسه میانگین عامل‌های مؤثر بر موفقیت تحصیلی از نظر جنس هنرجویان

عامل	جنس	شمار	میانگین	t	Sig
توانمندی ذهنی	پسر	۶۱	۳/۴۲	۰/۴۵۱	۰/۶۵۳
	دختر	۱۲۳	۳/۴۶		
امکانات رفاهی و دسترسی	پسر	۶۱	۳/۱۷	۴/۶۵۸	۰/۰۰۰
	دختر	۱۲۳	۲/۵۸		
امید به آینده شغلی	پسر	۶۱	۳/۸۸	۲/۰۳۷	۰/۰۴۳
	دختر	۱۲۳	۳/۵۵		

کشاورزی را در هنرستان‌های مورد بررسی تبیین کنند. همان‌گونه در جدول ۱۱ مشاهده می‌شود متغیرهای معدل سال قبل، سطح تحصیلات پدر (با سطح دیپلم)، امید به آینده شغلی، آشنایی با روش صحیح مطالعه، روش تدریس و توجه دبیران و علاقه‌مندی به رشته تحصیلی توانسته‌اند، بین ۳۳/۱ تا ۵۴/۶ درصد از واریانس میزان موفقیت تحصیلی هنرجویان کشاورزی را برآورد کنند. از این شش متغیر، متغیر روش تدریس و توجه دبیران دارای تأثیر بیشتری بر پیش‌بینی میزان موفقیت تحصیلی هنرجویان کشاورزی مورد مطالعه بوده است.

به منظور برآورد و پیش‌بینی مهم‌ترین عامل‌های تأثیرگذار بر موفقیت تحصیلی هنرجویان هنرستان‌های کشاورزی از نظر پاسخگویان، از رگرسیون ترتیبی با متغیر وابسته خودارزیابی پاسخگویان از درس خواندن و گرفتن نمره‌های خوب در رشته و هنرستان با روش logit استفاده شد. نتایج نشان داد، مدل رگرسیونی مدل مناسبی بوده و از برازش خوبی برخوردار می‌باشد (کای اسکوئر = ۸۳/۳۱۵، سطح معناداری = ۰/۰۰۰).

مقادیر هر سه آماره مربوط به ضریب تعیین پزودو نشان می‌دهد که متغیرهای پیش‌بینی کننده توانسته‌اند بین ۳۳/۱ تا ۵۴/۶ درصد از واریانس میزان موفقیت تحصیلی هنرجویان

جدول ۱۱- پیش‌بینی کننده‌های میزان موفقیت تحصیلی پاسخگویان

متغیر	ضریب رگرسیون (Estimate)	خطای استاندارد (S.E.)	آماره والد (Wald)	سطح معنی داری (Sig)
معدل سال قبل (X_1)	۵/۶۸۳	۰/۱۶۱	۰/۳۸۵	۰/۰۱۷
سطح تحصیلات پدر (سطح دیپلم) (X_2)	۳/۰۴۸	۱/۰۰۲	۴/۱۴۹	۰/۰۴۱
امید به آینده شغلی (X_3)	۲/۱۵۸	۰/۸۵۱	۸/۶۱۸	۰/۰۲۲
آشنایی با روش صحیح مطالعه (X_4)	۱۰/۶۳۱	۳/۴۸۲	۱۱/۴۴۶	۰/۰۰۱
روش تدریس و توجه دبیران (X_5)	۱۵/۵۶۰	۳/۷۸۰	۱۶/۹۴۲	۰/۰۰۷
علاقه‌مندی به رشته تحصیلی (X_6)	۶/۳۲۰	۲/۹۳۱	۶/۰۰۱	۰/۰۲۹

$$R^2 \text{ McFadden} = 0.331, R^2 \text{ Cox and Snell} = 0.530, R^2 \text{ Nagelkerk} = 0.546$$

معادله رگرسیونی برای سطوح مختلف متغیر وابسته میزان موفقیت تحصیلی هنرجویان کشاورزی مورد مطالعه به شرح زیر می‌باشد:

$$\text{logit}[P(Y \leq 2)] = -1492.691 + 5.683X_1 + 3.048X_2 + 2.158X_3 + 10.631X_4 + 15.560X_5 + 6.320X_6$$

$$\text{logit}[P(Y \leq 3)] = -1425.422 + 5.683X_1 + 3.048X_2 + 2.158X_3 + 10.631X_4 + 15.560X_5 + 6.320X_6$$

$$\text{logit}[P(Y \leq 4)] = -1395.511 + 5.683X_1 + 3.048X_2 + 2.158X_3 + 10.631X_4 + 15.560X_5 + 6.320X_6$$

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج این مطالعه در زمینه عوامل‌های مؤثر بر موفقیت تحصیلی هنرجویان رشته‌های کشاورزی مؤید این است که موفقیت تحصیلی هنرجویان هنرستان‌های کشاورزی تحت تأثیر عوامل‌های فردی، آموزشی و خانوادگی است. این عوامل توسط بختیاری‌دوست، ۱۳۹۸؛ زرگران خوزانی، ۱۴۰۰؛ زرین و همکاران، ۱۳۸۸؛ مرادی و عمانی، ۱۳۹۷؛ عظیمی مهر و همکاران، ۱۴۰۴؛ موحدی و همکاران، ۱۳۹۳؛ خوشوقت و وزیری، ۱۴۰۲؛ پیرامون و همکاران، ۱۴۰۱؛ حجه‌فروش و الیاسی، ۱۳۹۳؛ اخبار و همکاران، ۱۴۰۲؛ مرادی و عمانی، ۱۳۹۷؛ پیرامون و همکاران، ۱۴۰۱؛ حجه‌فروش و الیاسی، ۱۳۹۳ به عنوان عوامل مؤثر بر موفقیت و پیشرفت تحصیلی مورد تایید قرار گرفت.

علاقه‌مندی به رشته کشاورزی که توسط بختیاری‌دوست، ۱۳۹۸ و زرگران خوزانی، ۱۴۰۰ نیز به عنوان یک عامل فردی، به عنوان یکی از متغیرهای مؤثر بر پیش‌بینی عملکرد و موفقیت تحصیلی هنرجویان هنرستان‌های کشاورزی مؤید این است که علاقه به رشته تحصیلی به عنوان یک عامل انگیزشی درونی، نقش مهمی در تقویت مشارکت یادگیرنده در فرآیند آموزش ایفا می‌کند. هنرجویانی که به رشته خود علاقه‌مند هستند، با انگیزه و تعهد بیشتری در فعالیت‌های آموزشی حضور پیدا می‌کنند، تلاش بیشتری برای درک محتوای درسی از خود نشان می‌دهند و به دنبال آن از عملکرد تحصیلی مطلوب‌تری برخوردار می‌شوند. بنابراین، علاقه‌مندی به رشته را می‌توان به عنوان یک متغیر کلیدی در ارتقای کیفیت یادگیری و افزایش موفقیت تحصیلی در نظر گرفت. از منظر سیاست‌گذاری آموزشی، این نتیجه نشان می‌دهد که توجه به علاقه و تمایل دانش‌آموزان در فرآیند انتخاب رشته و همچنین تقویت نگرش مثبت نسبت به رشته کشاورزی از اهمیت بالایی برخوردار است. طراحی برنامه‌های آموزشی جذاب، ارائه‌ی چشم‌اندازهای شغلی روشن و فراهم ساختن فرصت‌های یادگیری عملی می‌تواند سطح علاقه‌مندی هنرجویان به این رشته را ارتقا دهد و در نهایت به بهبود عملکرد تحصیلی آنان بینجامد. به بیان دیگر، علاقه‌مندی به رشته

نه تنها به عنوان یک عامل فردی بلکه به عنوان متغیری قابل مداخله از طریق سیاست‌ها و راهبردهای آموزشی قابل تقویت است و می‌تواند به توسعه سرمایه انسانی در بخش کشاورزی یاری رساند. در این زمینه پیشنهاد می‌شود که فرآیند هدایت تحصیلی دانش‌آموزان در مقاطع قبل از ورود به مقطع متوسطه با تأکید بر شناسایی علاقه‌مندی‌های واقعی آنان انجام شود تا انتخاب رشته متناسب با علایق، انگیزه و توانایی‌ها صورت گیرد. استفاده از روش‌های تدریس فعال و یادگیری مبتنی بر تجربه (مانند کارآموزی در مزرعه‌های آموزشی یا بازدیدهای میدانی) نیز علاوه بر تقویت پیوند بین آموزش نظری و کاربردهای عملی، بر جذابیت رشته کشاورزی افزوده، علاقه هنرجویان را تقویت کرده و در بهبود عملکرد تحصیلی آنان مؤثر است.

یافته‌ها نشان می‌دهند که تصور و نگرش دانش‌آموزان نسبت به آینده شغلی خود، تأثیر قابل توجهی بر عملکرد تحصیلی آنان دارد. این امر با یافته‌های موحدی و همکاران، ۱۳۹۳ و خوشوقت و وزیری، ۱۴۰۲، نیز هم‌خوانی دارد. دانش‌آموزانی که چشم‌انداز روشن و واقع‌بینانه‌ای از مسیر شغلی خود دارند، انگیزه بیشتری برای تلاش و یادگیری نشان می‌دهند، زیرا درک می‌کنند موفقیت تحصیلی آنان مستقیماً به تحقق هدف‌های حرفه‌ای و آینده شغلی‌شان مرتبط است. به بیان دیگر، هنگامی که دانش‌آموزان ارزش تحصیل را به عنوان ابزار دستیابی به موقعیت شغلی مطلوب درک می‌کنند، تمایل و انگیزه‌شان برای مطالعه، مشارکت در کلاس و تلاش در تکالیف افزایش می‌یابد و این امر عملکرد تحصیلی آنان را ارتقا می‌دهد. از دیدگاه آموزشی و برنامه‌ریزی مدرسه‌ای، این یافته اهمیت ارائه‌ی مشاوره‌های شغلی و آگاهی‌بخشی به دانش‌آموزان را برجسته می‌سازد. معرفی فرصت‌های شغلی متنوع، توضیح مسیرهای حرفه‌ای مرتبط با رشته تحصیلی و برگزاری جلسات مشاوره‌ای می‌تواند دیدگاه دانش‌آموزان نسبت به آینده شغلی خود را تقویت کند و در نتیجه انگیزه و عملکرد تحصیلی آنان را بهبود بخشد. به عبارت دیگر، برنامه‌ریزی آموزشی که به تقویت آگاهی و چشم‌انداز شغلی دانش‌آموزان توجه دارد، می‌تواند یک

عامل مؤثر در افزایش موفقیت تحصیلی و ارتقای کیفیت یادگیری آنان محسوب شود. در این زمینه ایجاد ارتباط با بهره‌برداران نمونه، کارآفرینان و دانش‌آموختگان موفق و حرفه‌ای به‌منظور ارائه الگوهای واقعی و انگیزشی برای دانش‌آموزان، ارائه اطلاعات شفاف و واقعی درباره فرصت‌های شغلی و بازار کار رشته کشاورزی و دیگر زمینه‌های تحصیلی به دانش‌آموزان و گنجاندن مهارت‌های کارآفرینی و خوداشتغالی در برنامه درسی و فعالیت‌های فوق برنامه به منظور شناخت مسیرهای شغلی و کسب مهارت لازم برای ورود به بازار کار پیشنهاد می‌شود.

وجود رابطه مثبت و معنی‌دار بین آشنایی با روش‌های صحیح مطالعه و عملکرد تحصیلی هنرجویان که با یافته‌های زرین و همکاران، ۱۳۸۸؛ مرادی و عمانی، ۱۳۹۷ تطابق داشت بیانگر آن است که دانش‌آموزانی که از مهارت‌های مطالعه مؤثر بهره می‌برند، توانایی بیشتری در درک و یادگیری مفاهیم آموزشی دارند. چنین راهبردهای شناختی و فراشناختی نه تنها یادگیری عمیق‌تر را تسهیل می‌کنند، بلکه از اتلاف وقت و انرژی نیز جلوگیری کرده و بازدهی فرایند یادگیری را افزایش می‌دهند؛ در نتیجه، عملکرد تحصیلی آنان به سطح بالاتری ارتقا می‌یابد. از دیدگاه آموزشی، این یافته اهمیت توجه به آموزش مهارت‌های مطالعه را برجسته می‌سازد. در بسیاری از موارد، ضعف عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان ناشی از نداشتن توانایی یا آگاهی کافی در به‌کارگیری روش‌های صحیح یادگیری است، نه صرفاً نداشتن توانایی ذهنی یا استعداد. بنابراین، گنجاندن آموزش مهارت‌های مطالعه و یادگیری خودراهبر در برنامه‌های درسی و مشاوره‌ای هنرستان‌ها می‌تواند زمینه‌ساز ارتقای موفقیت تحصیلی هنرجویان گردد. به عبارت دیگر، توانمندسازی دانش‌آموزان در استفاده از راهبردهای مؤثر مطالعه می‌تواند به‌عنوان یک مداخله آموزشی کارآمد در بهبود کیفیت یادگیری و عملکرد تحصیلی آنان مورد استفاده قرار گیرد. در این راستا، طراحی و اجرای کارگاه‌های آموزشی مهارت‌های مطالعه برای هنرجویان، شامل روش‌های برنامه‌ریزی درسی، یادداشت‌برداری، خلاصه‌نویسی، مرور فعال و مدیریت زمان و همچنین توانمندسازی معلمان و

مشاوران آموزشی برای آموزش غیرمستقیم مهارت‌های مطالعه در جریان تدریس، به‌گونه‌ای که دانش‌آموزان در حین یادگیری با روش‌های صحیح مطالعه نیز آشنا شوند، پیشنهاد می‌شود. در زمینه روش تدریس و هنرآموزان نیز شواهد و یافته‌های اخبار و همکاران، ۱۴۰۲ و زرین و همکاران، ۱۳۸۸ حاکی از آن است که هنرآموزانی که از شیوه‌های تدریس متنوع، کاربردی و فعال بهره می‌برند، زمینه‌ی درگیری شناختی بیشتر هنرجویان با محتوای درسی را فراهم کرده و موجب درک عمیق‌تر و پایدارتر مطالب آموزشی می‌شوند. علاوه بر آن، توجه هنرآموزان به ویژگی‌های فردی، روان‌شناختی و نیازهای یادگیرندگان، سبب افزایش احساس ارزشمندی، تعلق و انگیزه در هنرجویان می‌شود و این امر در نهایت بر بهبود عملکرد آموزشی آنان اثرگذار است. بنابراین، روش تدریس مؤثر و توجه کافی هنرآموزان، نه تنها کیفیت یادگیری را ارتقا می‌بخشد، بلکه به ایجاد نگرش مثبت نسبت به فرآیند آموزش نیز منجر می‌شود. از دیدگاه کاربردی، این یافته بر ضرورت تقویت مهارت‌های حرفه‌ای آنان تأکید دارد. استفاده از رویکردهای نوین آموزشی مانند یادگیری مبتنی بر پروژه، تدریس مسئله‌محور و بهره‌گیری از فناوری‌های آموزشی می‌تواند مشارکت و انگیزش هنرجویان را افزایش دهد. همچنین توجه فردی هنرآموزان به پیشرفت، مشکلات و نیازهای تحصیلی هنرجویان، به‌ویژه از طریق بازخوردهای مستمر و حمایت عاطفی، سبب می‌شود آنان اعتمادبه‌نفس بیشتری در فرآیند یادگیری کسب کنند و عملکرد تحصیلی مطلوب‌تری نشان دهند. در نتیجه، روش تدریس اثربخش همراه با توجه و حمایت هنرآموزان، می‌تواند به‌عنوان یکی از راهبردهای کلیدی برای ارتقای کیفیت آموزش در هنرستان‌های کشاورزی در نظر گرفته شود. در این زمینه برگزاری دوره‌های ضمن خدمت برای هنرآموزان با محوریت آشنایی با روش‌های نوین تدریس (یادگیری فعال، پروژه‌محور و مسئله‌محور) و استفاده مؤثر از فناوری‌های آموزشی، ایجاد فضای کلاسی حمایت‌گر که در آن دبیران با تشویق، احترام متقابل و توجه به تفاوت‌های فردی، انگیزه‌ی یادگیری را در

هنرجویان تقویت کنند و تدوین نظام ارزیابی هنرآموزان بر اساس بازخورد هنرجویان در خصوص کیفیت تدریس و میزان توجه هنرآموزان، به‌منظور بهبود مستمر فرآیند آموزشی می‌تواند از جمله پیشنهاد‌های مؤثر در این خصوص باشد. همچنین برآورد و پیش‌بینی مهم‌ترین عامل‌های تاثیرگذار بر موفقیت تحصیلی هنرجویان هنرستان‌های کشاورزی نشان داد که متغیر روش تدریس و توجه هنرآموزان دارای تاثیر بیشتری

بر پیش‌بینی میزان موفقیت تحصیلی هنرجویان کشاورزی مورد مطالعه بوده است. این امر بر نقش هنرآموزان به عنوان مهمترین رکن آموزشی آموزش‌های مهارتی در هنرستانهای کشاورزی تاکید دارد. گزینش بهینه و ارایه آموزش‌های مهارتی مستمر ضمن خدمت به هنرآموزان هنرستانهای کشاورزی جهت تقویت عملکرد هنرستان‌های کشاورزی پیشنهاد می‌شود.

منبع‌ها

- اخبار، ا.، شمس، ع.، توحیدلو، ش.ع.، مجردی، غ.، رزمی، ح. (۱۴۰۲). تحلیل نظام آموزش کشاورزی در هنرستانهای کشاورزی ایران با استفاده از SWOT، علوم ترویج و آموزش کشاورزی/ایران، جلد ۱۹، شماره ۱: ۲۱-۴۴.
- پیرامون، ع.، برادران، م.، سواری، م. (۱۴۰۱). عامل‌های مؤثر بر عدم موفقیت هنرستان‌های کشاورزی استان خوزستان: کاربرد نظریه بنیانی، علوم ترویج و آموزش کشاورزی/ایران، جلد ۱۸، شماره ۲: ۸۷-۱۰۳.
- تقی بیگی، م. و خسروی‌پور، ب. (۱۳۹۹). آسیب‌شناسی هنرستان‌ها و مراکز آموزش کشاورزی از نظر هنرجویان، مدیران و آموزشگران. نشریه علمی فناوری آموزش، ۱۴(۳): ۶۲۹-۶۴۲.
- حجه فروش، ا.، والیاسی، ف. (۱۳۹۳). بررسی راهکارهای ایجاد انگیزه جهت ادامه تحصیل در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای در شهر اصفهان، اولین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی، روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی. تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی سروش مرتضوی و مؤسسه آموزش عالی مهراروند.
- رسولی، ر.، حجتی، س. (۱۳۹۵). بررسی نقش منابع انسانی بعنوان سرمایه اجتماعی در توسعه کشور، دومین همایش بین‌المللی مدیریت، اقتصاد و توسعه، تهران: مؤسسه علمی کیان پژوهان.
- رضایی نسب، ز. و فتوحی، س. (۱۴۰۲). بررسی عوامل مؤثر بر افت تحصیلی دانش‌آموزان متوسطه شهر ایلام و ارائه راهکارهایی برای پیشگیری از آن، فصلنامه علمی پژوهشنامه تربیتی، ۷۵: ۴۶-۷۰.
- زارع، ا.، احمدوند، م.، ریگی، ف. (۱۳۹۹). عامل‌های تبیین‌کننده نگرش و رفتار محیط زیستی هنرجویان هنرستان کشاورزی شهید مطهری شیراز، فصل‌نامه علمی آموزش محیط زیست و توسعه پایدار، سال هشتم، شماره سوم، ۳۱: ۵۳-۶۸.
- زرین، ا.، نویدی، ا.، عبداللهی، ح. (۱۳۸۸). شناسایی عامل‌های افت تحصیلی دانش‌آموزان پسر هنرستان‌های کار دانش شهر تهران از دیدگاه هنرجویان، هنرآموزان و مدیران واحدهای آموزشی، پایان‌نامه دانشگاه علامه طباطبائی - دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی.
- سرولایتی، م. و رحیمی، م. (۱۴۰۴). انگیزش و پیشرفت تحصیلی، بیستمین کنفرانس ملی حقوق، علوم اجتماعی و انسانی، روانشناسی و مشاوره، شیروان: مؤسسه پایشهر و مجله علمی تخصصی پایشهر.
- عباس‌زاده، م.، علی‌زاده اقدم، م. و کوهی، ک. (۱۳۸۷). عامل‌های اجتماعی-فردی مؤثر بر انگیزش تحصیلی در دانش‌آموزان مقطع متوسطه. مطالعات جامعه‌شناسی، ۱(۱): ۷۳-۴۷.
- عظیمی‌مهر، ا.، رضا‌زاده، ن.، حافظی‌کمال، ز. و ربانی، ر. (۱۴۰۴). عامل‌های مؤثر بر افت تحصیلی دانش‌آموزان دوره متوسطه و راهکارهای ارتقای پیشرفت تحصیلی: مروری نظام‌مند. فصل‌نامه تحقیقات راهبردی در تعلیم و آموزش و پرورش، سال دوم، شماره سی و هشتم: ۴۳۱-۴۴۴.
- کاکیا، ل. (۱۳۷۹). نگرشی نو به افت تحصیلی، ص ۳۶-۳۷، تهران: نشر افاقی، چاپ اول.

- کفیل، پ.، فرج زاده، ع.، هابیلی، ج. (۱۳۹۶). عامل‌های مؤثر بر افت تحصیلی هنرجویان، مجله رشد آموزش فنی حرفه‌ای و کار دانش، دوره دوازدهم، شماره ۳، ۲۱-۲۳.
- مرادی، م.، عمانی، ا. (۱۳۹۷). شناسایی موانع و راهبردهای بهبود نظام آموزشی هنرستان‌های کشاورزی استان خوزستان، فصلنامه پژوهش‌های ترویج و آموزش کشاورزی، سال یازدهم، شماره ۴، ۴۴-۲۰۹.
- منادی، م. (۱۳۷۲). تفسیر شکست‌های تحصیلی از دیدگاه جامعه‌شناسی، فصل‌نامه تعلیم و تربیت، پاییز و زمستان سال نهم، شماره ۳ و ۴.
- موحدی، ر.، لطیفی، س. و زلیخایی سیار، ل. (۱۳۹۳). عامل‌های مؤثر بر نگرش دانشجویان مرکز آموزش علمی کاربردی جهادکشاورزی همدان نسبت به خوداشتغالی، فصل‌نامه پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی، شماره ۲۹: ۲-۱۲.
- نوروزی، ع.، حاجی میررحیمی، د.، سبزه‌علی توران پشته، ح. (۱۴۰۲). عامل‌های مؤثر بر انگیزه تحصیل دانش‌آموزان هنرستان‌های کشاورزی استان البرز. فصل‌نامه علمی پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی. شماره ۶۷، ۱۴۰-۱۵۷.
- Aleru P.D. and Lazarus S.T.(2021). Role of Agricultural Education Farm Workshop in Development of Students' Skills in Indigenous Mechanized Technology for Self-Reliance in Rivers State, British Journal of Contemporary Education, 1 (1): 64-74.
- Eneji, E. E., Dantani, T. & Afu, E. A. (2021). Agricultural Education and Sustainable Development: The Nigerian Experience, International Journal of Social Sciences and Management Research, 7 (1): 59-65.
- Robinson, J. S., Garton, B. L., & Terry, R. (2007). Identifying the employability Skills needed in the workplace according to supervisors of college of agriculture, food and natural resources graduates. Journal of Southern Agricultural Education Research, 57(1), 95-100.

Factors affecting the academic achievement of students in secondary high schools dependence on the Ministry of Agricultural Jihad

Shahram Moghaddas Farimani¹, Maryam Mahmoodi², Roghayeh Seifili³

1- Associate Professor, Institute of Agricultural Education and Extension, Agricultural Research, Education and Extension Organization (AREEO), Tehran, Iran,

2- Assistant Professor, Seed and Plant Improvement Institute, Agricultural Research, Education and Extension Organization (AREEO), Karaj, Iran,

3- Ph.D. Student in Rangeland Science and Engineering, Faculty of Agriculture and Natural Resources, University of Tehran, Karaj, Iran.

Abstract

The purpose of this study was to investigate the factors of academic success of students in the agricultural secondary high school's dependence on the Ministry of Agricultural Jihad. The type of this quantitative research was a survey type and the statistical population of this study was male and female students studying in agricultural high school's dependence on the Ministry of Agricultural Jihad in the eleventh and twelfth grades in the academic years 1404-1405 and was 259 people. The sample size of students in this study was determined using the Cochran's formula, which was 184 people in the provinces of Fars, Mazandaran and Golestan who were surveyed through stratified random sampling with proportional assignment. The gathering instrument was research made questionnaire and included designed questions with five scale Likert that coordinate with goals, variables and theoretical framework and data gathered by structured interview. The reliability of the research instrument was determined by calculating compositional reliability (0.73) to measure the factors affecting the academic success of students and to determine validity, face validity was used by asking experts and faculty members of the the Agricultural Education and Extension Institute for their opinions. The results of the Confirmatory factor analysis showed that the factors affecting the academic success of students in the agricultural high schools studied were eleven factors included: familiarity with the correct study method, teaching methods and teachers' attention, attitude of the conservatory officials, family and mental peace, interest in the field of study, having internal anxiety, influence of those around them, volume of homework, mental ability, amenities and access, and career future can be categorized. In addition, the results of ordinal regression indicate that the variables of the previous year's grade point average, father's education level, future career, familiarity with the correct study method, teaching method and teachers' attention, and interest in the field of study were variables that predicted the academic success of students in the agricultural conservatories studied. Encouraging and familiarizing art students to benefit from active and skill-based teaching methods, creating a safe and calm environment for children by families to improve their learning environment, developing educational facilities and equipment in agricultural high schools in order to strengthen effective skill training, and promoting hope for the future career of art students through the connection of agricultural high schools with agricultural occupations were among the suggestions of this research.

Index Terms: Agricultural high school, Academic performance, Secondary education, Academic achievement.

Corresponding Author: Sh.M.Farimani

Email: shmfarimani@yahoo.com

Received: 2025/09/28

Accepted: 2025/12/21